

KALİTE VE VERİMCE YÜKSEK YENİ HAVUÇ ÇEŞİTLERİ

Sırrı Erol IŞIK (*)

Giriş :

Yurdumuzda yetiştirilen yerli havuçların öz miktarının çok fazla olması havucun et kalitesini ve karotin nisbetini düşürmektedir. Almanya'nın Geisenheim şehrinde Prof. Dr. Schuphan 1963 yılında mukayeseli olarak Alman havuçları ile yerli Maltepe havucunun karotin miktarının tesbiti üzerine yaptığı çalışmada Alman havuçlarının Maltepe havucuna oranla % 200-400 daha fazla karotin ihtiva ettiği Dr. Th. Becker ve Mehmet Şencan'ın «Turkisch Möhrensor-ten» isimli makalelerinde ifade edilmektedir. (1)

Bu deneme ile genel olarak havuç kısımları çok büyük ve verimli fakat karotin nisbeti düşük ve kalitesi iyi olmıyan yerli havuçların yerine yine verimli ve et kalitesi iyi, karotin oranı yüksek çeşitler tesbit edilmiştir.

RESİM : 1 — Carotte de Colmar (1) ve Maltepe havucu (Orj.)

(*) Yalova, - Sebzeçilik Seksiyonu.

Materyal ve Metod :

1968 Yılında kurulan introduksiyon denemesi neticesinde 6 çeşit proje gayesine uygun özellikler göstererek 1969 yılı çeşit verim denemesine alınmak üzere seçilmişlerdir.

1968 Yılında seçilen 6 çeşite 1969 yılında bir çeşit verim denemesi kurulmuştur. Denemeye alınan bu çeşitler et kalitesi ve vitamin miktarı bakımından yerli çeşitlere nazaran üstün olmasına rağmen bu çeşitlerin hasadı mütakip pazarlama lâboratuvarımızca yapılan pazar etüdlerinde kısa konik tiplerin halkın bu çeşitleri iyi tanımaması sebebiyle yerli havuçlarla aynı fiata hatta daha düşük fiata satıldığı müşahade edildi.

1970 Yılında 1969 yılı çeşit verim denemesinde bulunan bu kısa konik tiplerin yerine dışardan temin edilen 3 havuç çeşidiyle birlikte 5 yabancı ve bir yerli Maltepe havucu olmak üzere 6 çeşitle 4 tekerrürlü bir verim denemesi kurulmuştur.

Deneme neticesine göre Nantes, Carotte de Colmar a coeur rouge, Carotte rouge demi-longue Nantaise ameliorée çeşitleri en yüksek verimi göstermişlerdir.

1970 Yılında havuç çeşit verim denemesine alınan 6 çeşitten pazarlama lâboratuvarımızca hasadı müteakip İstanbul haline nümuneler gönderilerek çeşitlerin pazar etüdları de yapılmıştır. Yabancı çeşitler yerli çeşide nazaran % 15 nisbetinde daha fazla bir fiatla satılmıştır.

Denemede çeşit seleksiyonu metodu uygulanmıştır. Bu seneki deneme 4 tekerrürlü tesadüf blokları deneme tertibine göre kurulmuş olup, bitki materyali ve denemeye ait bilgiler aşağıda gösterilmiştir.

Çeşit No: Çeşidin Adı

1	Carotte de Colmar a coeur rouge
2	Carotte rouge demi-longeu Nantaise ameliorée
3	Carotte rouge courte hative Bellot
4	Nantes
5	Langrote Stumphe
6	Maltepe havucu

Denemeye ait notlar:

Deneme deseni	:	Tesadüf blokları deneme tertibi
Tekerrür	:	4
Parseli - eni	:	3.00 m.

boyu : 6.00 m².
 alanı : 19.00 m.
 Ekim şekli : Karık üzerinde 20 cm. aralıkla 2 sıralı ekim.
 Ekim tarihi : 22.7.1970
 Hasat tarihi : 4.11.1970 - 15.12.1970

Çeşitlere ait sayım, ölçü ve müşahadeler cetvel 1 ve 2 de gösterilmiştir. Çeşitlerin karotin ve diğer teknolojik analizlerinin yapılması için A. Ü. Ziraat Fakültesi, Ziraat Sanatları Kürsüsüne denemeye alınan bütün yabancı çeşitlerden ve standart olarak kullanılan yerli Maltepe havucundan numune gönderilmiştir.

RESİM : 2 — Carotte rouge courte hative Bellot (2) ve Amager havucu (3) (Orj.)

SONUÇLAR

DENEMEYE ALINAN HAVUÇ ÇEŞİTLERİNİN VERİM DURUMLARI

Çeşidin Adı	Parsele verim/Kg		1969 ve 1970 seneleri verim ortalaması Kg./Dekar
	(Parsel 15 m ²) 1969	(Parsel 13 m ²) 1970	
Nantes	41,2 xx	68 xx	3255
Nantes half long	38,— xx	—	2533
Langrote Stumphe	15,5	42	1666
Yerli Maltepe havucu	16,—	37,7	1547
Clused new stump rooted	20,2	—	1335
Golden hart	20,7	—	1380
Amager	14	—	933
Colmar	—	64 xx	3555
Demi-long Nantaise ameliorée	—	61	3388
Bellot	—	57	3166

xx F : % 1 seviyede çok önemli derecede farklı (1969 ve 1970)

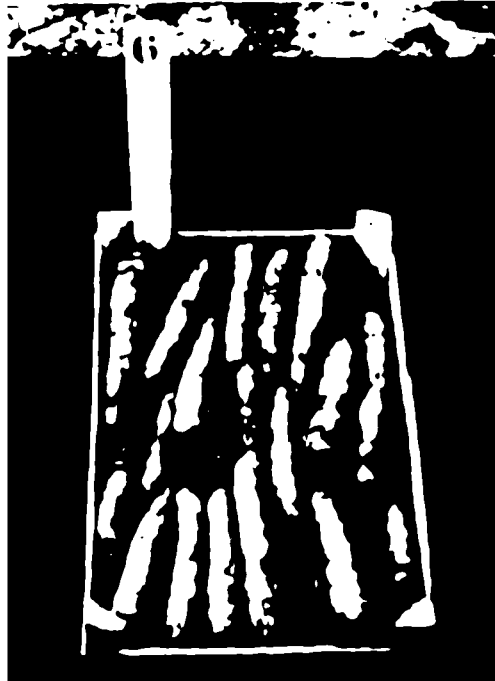
Tukey Testi : D : 17,8 (1969)

Tukey Testi : D : 21,1 (1970)

Tukey testine göre yapılan gurublandırırnada 1969 ve 1970 yıllarında denemeye alınan çeşitler 2 gurup teşkil etmektedir.

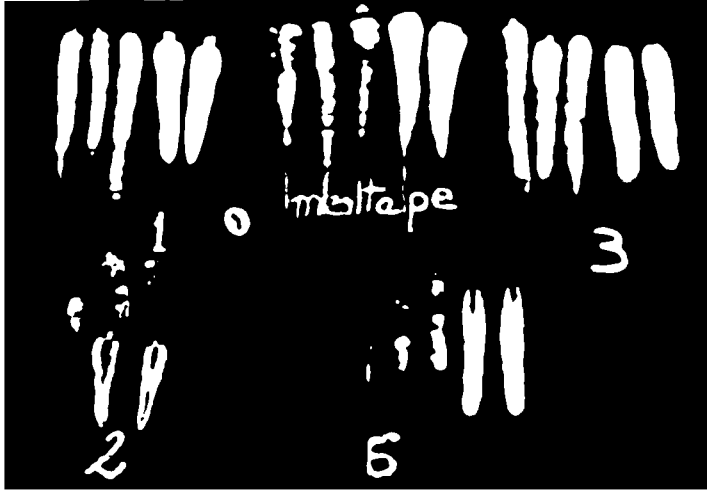
Tartışma :

I. Guruba giren Nantes, Carotte de Colmar a coeur Rouge, Demi-Longeu Nantaise Ameloirée, Bellot çeşitlerin kontrolden % 60 civarında daha verimli oldukları görülmektedir. Yani bu çeşitler birim sahadan aynı şartlar altında % 60 daha fazla verim elde etme imkânını vermiştir. Bu çeşitlerden Nantes ve Carotte de Colmar a coeur rouge çeşidi cetvel 1 de görüldüğü gibi diğerlerine nazaran daha uzun tiplerdir. Carotte rouge demi-longeu Nantaise ameliorée çeşidi Nantes ve Colmar çeşidinden daha kısa boyludur. Carotte rouge courte hative Belot çeşidi de en kısa boylu ve konik tiptedir. Bunun için diğerlerine nazaran daha uzun boylu olan ve Pazarlama Lâboratuvarımızca pazar etüdlerinde en yüksek fiyatla satılan yerli havuçlarımıza göre % 15 oranında daha yüksek fiyat bulan ve kontrole nazaran birim sahadan % 60 civarında daha fazla verim elde edilen Carotte de Colmar a coeur rouge ve Nantes çeşidinin ön üretimlerine geçmek icabeder.

RESİM : 3 — Nantes Havucu (Orj.)

II. Guruba giren Langrote Stumphe çeşidi uzun tip bir havuç olmasına rağmen öz kısmının büyük ve sarımsı renkte olması ve kontrole nazaran ancak % 10 civarında daha verimli olması sebebiyle kontrole nazaran önemli bir avantaj sağlamamaktadır.

RESİM : 4 — Denemeye alınan yabancı ve yerli havuç çeşitlerinin öz kesitleri (Orj.)

Bu seneki çeşit verim denemesi sonunda bu çeşitlerden seçilmiş olan tohumluk bitkilerden 1971 yılında orijinal tohum çoğaltma cihetine gidilecektir. Seçilen bu çeşitlerle havuç üretim bölgelerinde demonstrasyonlar kurulacak bu çeşitlerin yetiştiricilere ve tüketiciye tanıtılarak mutlaka yerli çeşitlerin yerine ikame edilmesine çalışılacaktır.

Ö z e t :

Yurdumuzda yetiştirilen havuçlar büyük olup dolayısıyla verimi fazla, fakat öz kısımları büyük bazan yeşilimsi ve karotin oranı düşüktür.

1968 yılında havuç kısımları çok büyük ve verimli fakat karotin oranı düşük ve kalitesi iyi olmayan yerli havuçların yerine yine verimli ve et kalitesi iyi karotin oranı yüksek olan çeşitleri ikâme etmek için çalışmalara başlanmıştır. 6 çeşit introduksiyon denemesi sonucunda seçilmiş olmasına rağmen, kısa-konik şekli tüketici tarafından tutulmamıştır. 1970 yılında denemeye uzun-silindirik çeşitler de alınmış ve kontrol olarak bırakılan Maltepe havucuna oranla % 60 daha yüksek verimli ve aynı zamanda % 15 daha yüksek bir fiatla satılabilen Nantes ve Carotte

de colmar accoeur rouge çeşitleri seçilmiştir.

S U M M A R Y

The roots of local varieties of carrot (*Daucus carota* L.) are large and so produce high yields but the cores large, often green, and the carotene content is low. In 1968 6 varieties were selected for trial with the objective of replacing the local varieties by high yielding, better quality types with high carotene contents. Trials conducted in 1969 showed that these 6 varieties were superior to, local varieties in quality and carotene content. However the roots were short and conical and were not favoured by local consumers. In consequence further trials were conducted in 1970 with superior types of long-rooted varieties, these gave 60 per cent higher yields than local varieties and increased prices up to 15 per cent were obtained. The varieties recommended are Nantes and Carotte de colmar à coeur rouge.

LITERATUR

Theodor Becker und Mehmet Şencan, "Türkische Möhrensorsten». Saatgut Wirtschaft, Stuttgart, (Juni 1968), 220.

CETVEL 1

Havuç Çeşit Verim Denemesine Alınan Çeşitlerin Tesbit Edilen Özellikleri (1) (1969 - 1970 yılları)

Sıra No. Çeşidin Adı	Ağırlığı (gr.)	Havuç uzunluğu (cm.)	Havuç genişliği (cm.)	Baş (boyun)	Kök ucu	Şekli	Rengi	Et rengi	Öz büyük (mm.)	Öz rengi	Öz yapısı	Tadı
1 Carotte de colmar a coeur rouge	150	18-19	3,5-4	Düz	Sivri- ce küt	Uzun si- lindirik	Por- takal	Porta- kal	22-23	Açık porta- kal	Yumu- şak	Tatlı
2 Carotte demi - langue Nantaise ameliorée	90	15-16	2,5-3	Hafif çıkın- tılı	Küt	»	»	»	13-14	Sarı- msı por- takal	»	»
3 Carotte rouge courte hative Ballot	120	10-11	4,5-5	Düz Hafif çıkın- tılı	»	Kısa konik	»	»	22-23	»	»	»
4 Nantes	100	16-17	2,4-3	»	»	Uzun si- lindirik	»	»	15-16	Açık porta- kal	»	»
5 Langrote Stumphe	150	19-20	2,7-3	»	Hafif Sivri	»	Açık porta- kal	Açık porta- kal	17-18	Sarı- msı por- takal	»	»
6 Yerli (Maltepe havucu)	160	20-21	3-3,5	»	sivri	Uzun konik	»	»	20-21	Sarı por- takal	Sert	»

CETVEL : 2

Havuç Çeşit Verim Denemesine Alman Çeşitlerin Gelişme Durumları ve Hasat Tarihleri
(1970 yılı)

Sıra No. Çeşidin Adı	Çıkış Tarihi	Çıkış Kuvveti	Büyüme Kuvveti	HASAT TARİHLERİ	
				I. Hasat	II. Hasat
1 Carotte de colmar a coeur rouge	5.8.1970	4	4	4.11.1970	15.12.1970
2 Carotte rouge demi - langue Nantaise améliorée	5.8.1970	4	4	4.11.1970	15.12.1970
3 Carotte rouge courte hative Bellot	4.8.1970	4	3	4.11.1970	15.12.1970
4 Nantes	4.8.1970	4	4	4.11.1970	15.12.1970
5 Langrote Stumphe	6.8.1970	3	3	4.11.1970	15.12.1970
6 Yerli (Maltepe havucu)	31.7.1970	5	5	15.12.1970	20. 1.1971

Not : 5 Numara en iyi çıkış ve büyüme kuvvetini, 1 numara en fazla çıkış ve büyüme kuvvetini göstermektedir.